

Cem Tezer'in Aziz Hatırasına...

To the Precious Memory of Cem Tezer...

Atilla Polat¹

¹Arş. Gör., İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilim Tarihi Bölümü, İstanbul, Türkiye

ORCID: A.P. 0000-0002-4300-4381

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Atilla Polat,

İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilim Tarihi Bölümü, İstanbul, Türkiye

E-posta/E-mail: atilla.polat@istanbul.edu.tr

Başvuru/Submitted: 30.04.2020 • **Kabul/Accepted:** 10.05.2020 • **Online Yayın/Published Online:** 03.07.2020

Atıf/Citation: Polat, Atilla. "Cem Tezer'in Aziz Hatırasına." *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* 21, 2 (2020): 399-401.

<https://doi.org/10.26650/oba.730252>

Aziz Cem Bey Efendim, oldu nihayet Vidinli merhuma mülaki...

(عزيز جم بك افندم، اولدى نهايت ودينلى مرحومه ملاقى...)

Cem Tezer geçtiğimiz Şubat ayının 27'sinde vefat etti. İçinde bulunduğumuz dönem oldukça gariip. Cem hoca bu gariplikleri yaşayamadan, bu dönem için hikmetli ve belki de nükteli sözlerini söyleyemeden huzura erdi. Kendisi için açılan ve hâlâ aktif olan taziye defteri, kendisini bir vesile ile tanıyanları hem hüzünlendiriyor, hem de yüzlerde bir tebessüm hâsıl ediyor.¹

1 "Prof. Dr. Cem Tezer vefat etti," erişim 20 Nisan 2020, http://www.turkmath.org/beta/haber.php?id_haber=215. Bunun yanında Turkmath listesinin Şubat ve Mart ayı arşivlerinden meslektaşlarının taziye mesajları okunabilir: <http://yunus.listweb.bilkent.edu.tr/pipermail/turkmath/>, erişim 26 Nisan 2020.

Hocayı lisans dönemimden (tek taraflı) tanımam, “et-tekraru ahsen velev kane yüz seksen” fehvasınca birden çok defalar aldığım kompleks kalkülüs ve geometri dersleri sayesindeydi. Esas tanışmamızı ise ortak merakımız olan Vidinli Hüseyin Tefvik'in bulunamayan bir kitapçığına borçluyum. Cem hocanın uzun bir süre aradığı ve bulmaya muvaffak olamadığı bir kitapçığı benim bulmuş olmam ve ardından pek de çekinerek bunu kendisiyle paylaşmam, kendisiyle ilk küçük sohbetim için bir bahane olmuştu. O anki heyecanımı tarif mümkün değildi. Kendisine yönelttiğim, “hocam neden bilim tarihiyle daha çok ilgilenmiyorsunuz?” sorusuna “benimkisi sadece tecessüs” diye cevap vermişti. Tecessüs kelimesinin hafsalamda gitgide yüceleşmeye başlaması sanıyorum bu an itibarıyla.

Aradan epey bir süre geçtikten sonra, bir bahar günü, 29 Nisan 2016'da, İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Kulübü'nün davetlisi olarak Üniversitemize bir konuşma yapmak üzere gelmişti. “Bir Matematikçinin İtirafı” başlıklı konuşmasının akabinde, Matematik bölümünden Özkan Değer hocanın vasıtasıyla Bilim Tarihi Bölümü'nü ziyaret etmek istedi. Fen Fakültesinden Edebiyat Fakültesine geçtikten sonra, ilkin Türk Dili ve sonrasında Tarih Bölümlerinin koridorlarından geçerken duvarların üst kısımlarında asılı olan merhum hocaların portrelerini fark ederek kendileri hakkında birkaç kelam etmeyi ihmal etmedi. O koridorlardaki kısa yürüyüşün benim için ne kadar uzun bir zamana tekabül ettiğini ifade edemem.

Ardından kendisini bölümümüzde ağırladık. Bölüm kitaplığında bulunan eserleri incelerken öyle bir ortamda bulunmanın kendisine huzur verdiğini anlamak pek de müşkül değildi. Biraz sohbetin ardından, Mekteb-i Harbiye nazırlarından matematikçi Mehmed Emin Paşa hakkında temin etmiş olduğum bilgi/belgeleri kendisiyle paylaştım. O dönem henüz transkripsiyona başlamış olduğum taslak metinleri ve Emin Paşa'nın “Calculus of Variations” üzerine hazırlamış olduğu risâleyi gördüğünde merakına engel olamayarak hemen bilgisayarın başına geçmiş ve konu üzerine bildiği tüm bilgiyi paylaşarak neler yapabileceğim hakkında tavsiyede bulunmuştu.

Cem hocanın matematikçiliğini ve müziğe olan istidadını, kendisini tanıyan birçok kişi tasdik ve takdir edecektir. Amma ve lâkin kendisi az da olsa matematik/bilim tarihimiz için çok kıymetli birkaç metni birer işaret olmak üzere bizlere miras bıraktı.²

2 Cem Tezer'in Bilim Tarihi konusundaki yazıları, belirleyebildiğim kadarıyla, şunlardır: Cem Tezer, “Başhoca İshak Efendi ve Mecmu'a-yı 'Ulûm-ı Riyâziye,” *Dört Öge* 2 (2012): 67-106; Cem Tezer, “Vidinli Hüseyin Tefvik Paşa (d. 1832- ö. 1901),” *Tanzimattan Günümüze Türk Düşüncesi*, C. 3, ed. Süleyman Hayri Bolay (Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2015) içinde, 1415-1429; Cem Tezer, “Hüseyin Demir: Hayatı ve Eserleri,” *Matematik Dünyası* 5, 3 (1995): 1-9; Özgür Özlük, Ayşegül Şahin ve Cem Tezer, “Pisagor Teoreminin Çeşitli İspatları,” *Matematik Dünyası* 1, 3 (1991): 6-9.

Bu yazılar yanında yapmış olduğu bazı konuşmaları da burada vermek yararlı olacaktır: “TRT Radyo 1 Bilim Hayattır Programında Yapılan 24 Şubat 2020 Tarihli Söyleşi,” erişim 26 Nisan 2020, <https://youtu.be/0XKOU4uUr30>; “23 Aralık 2014 Tarihinde ODTÜ Matematik Bölümü'nde Yapılan Türklerin Matematiğe Katkıları Başlıklı

Bu metinlerin, ne bir eksik ne bir fazla, tam da bir matematikçinin yazması gerektiği gibi apaçık, mugalatadan uzak ve başı sonu belli olduğunu anlamak oldukça kolaydır. En azından kendisinden bu mirası devralıyor olmak, bilim/matematik tarihiyle meşgul olanlar için pek elzemdir.

Konuşmanın İlk Bölümü,” erişim 26 Nisan 2020, <https://www.youtube.com/watch?v=9A7EaFq7AyI>; “23 Aralık Tarihinde ODTÜ Matematik Bölümü’nde Yapılan Türklerin Matematiğe Katkıları Başlıklı Konuşmanın İkinci Bölümü,” erişim 26 Nisan 2020, <https://www.youtube.com/watch?v=eImuQz2GFuM>; “16 Aralık 2015 Tarihinde Hüseyin Demir Anısına Yapılan Konuşma,” erişim 26 Nisan 2020, <https://www.youtube.com/watch?v=qEM6isZQnc>

